

KÉMIAI SZAKIRODALMI SZOLGÁLTATÁSOK A VESZPRÉMI VEGYIPARI EGYETEM, KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁBAN

dr. Kováts Zoltán - Kokas Endréné

Amikor a KMK felkérésére a könyvtáros-társadalom nyilvánossága elé tárom könyvtárunk munkáját és módszereit a szakirodalmi információs szolgáltatások terén, mindenekelőtt fel akarom hívni a figyelmet arra, hogy nem "értékes tapasztalatok átadása" céljából teszem. Könyvtárunk helyzete egészen speciális, a nálunk bevált módszerek alkalmazása más körülmények között csak igen óvatosan, gondos mérlegelés után lehetséges.

Mik azok a jellegzetes körülmények, amelyek könyvtárunk munkáját, ezen belül is az információs tevékenységet döntően meghatározzák?

- 1./ tudományos szakkönyvtári jelleg;
- 2./ ezen belül a kémiai szakterület;
- 3./ az egyetemhez való tartozás.

A tudományos szakkönyvtár jellegéből következik, hogy olvasóink (egyetemi oktatók, kutatók és hallgatók) többsége a saját érdeklődési területén általában jóval tájékozottabb annál, mint amennyit a legjobban képzett szakkönyvtáros-tól a sok száz vagy ezernél több olvasó valamennyi problémájával kapcsolatban el lehet várni. Egyetemi hallgatónak is lehet olyan szakmai problémája pl. a szerves kémiában, amelyre az egyetemi tanárok közül sem tud felvilágosítást adni az aki esetleg a fizikai kémiával foglalkozik. A polihistorok kora manapság lejárt.

Ezért nem kísérletezünk felsőfoku képesítéssel rendelkező könyvtáros beállításával szakreferens-szolgálatra.

A kémiai szakterület kivételes előnyöket jelent könyvtárunk számára. Egyike annak a néhány tudománynak, amelynek világviszonylatban teljes információs anyagát a nagy referáló folyóiratok (Chemical Abstracts, Chemisches Zentralblatt, Referativnij Zsurnal) évtizedek óta 100 %-osnak tekinthető határfokkal fel-

tárják. Ez fölöslegessé teszi a referátumok készítésével járó költséges és fáradságos munkát. Igaz, hogy használatuk nyelvtudást igényel, de egyetemünk vezetése ezzel kapcsolatban egyre inkább arra az álláspontra helyezkedik, hogy nyelvtudás nélkül kutató munkát végezni nem lehet.

A referáló folyóiratok tárgymutatójának és egyéb (szerző-, képlet-, szabaddalmi- stb.) indexeinek, katalógusainak használata nem igényel különleges könyvtáros szakismeretet. Minimális nyelvtudás és azonkívül saját szakterületének és határterületeinek legalaposabb ismerete teszi képessé a kutatót arra, hogy témájának bibliográfiáját maga állíthassa össze a legeredményesebben. - Ezért tekinteném - kevés kivételtől eltekintve - a mi kémiai-tárgy tudományos szakkönyvtárunkban kontárkodásnak, ha a kutató helyett könyvtáros végezné a keresett szakirodalmi információs anyag feltárását.

Végül az egyetemhez való tartozás is hozzátesz néhány sajátos vonást a könyvtárunk munkáját meghatározó körülményekhez. Ilyen például az a tény, hogy mint egyetemi intézménynek, az egyetem oktató munkájában is részt kell vennünk pl. éppen az irodalomkutatás oktatásával, a diplomamunkák és disszertációk megőrzésével stb. A szakirodalmi információ-szolgáltatások jellegét annyiban befolyásolja az egyetemi környezet, hogy a kutató munkák tematikája változatosabb, sokrétűbb, mint egy ipari vagy akadémiai kutató-intézeté, nem is szólva a termelő üzemekéről. Az egyes témák művelése is kötetlenebb, lazább, mert egy részük csak arra szolgál, hogy az ifju kutató megmutathassa oroszlánkörmeit, felkészüljön a későbbi önálló, nagyobb tudományos vagy gazdasági kihatásu kutatómunkákra.

A szakirodalmi információ mindig sürgős

Vannak persze nagyobb igényü és igen nagy jelentőségü munkák is folyamatban. Egyben megegyeznek mind a kisebb, mind a nagyobb témák kutatói: általában igen lelkesen és nagy igyekezettel dolgoznak. A szakirodalom tengeréből kihalászott új adat, közlemény, információ mindig sürgős. És nincs igaza annak a könyvtárosnak, aki szemrehányó megjegyzést tesz akkor, amikor a hónapokkal azelőtt türelmetlenül sürgetett közleményt diadallal átnyújtja a fanyalgó arcu igénylőnek, hogy: most végre megvan, és nem is örül neki, bele sem néz. Oka a következő: a kutató a címe vagy a referátum alapján jelentősnek ítélte a cikket. Az attól várt adatok új fordulatot jelenthettek volna munkájában. Ha 1-2 hét alatt megkapja, felhasználja és az új nyomon talán már meg is oldotta volna problémáját. - Nem ér rá azonban hónapokon át tétlenül várni. Tovább indul egy másik, esetleg sokkal hosszabb, kerülő uton, amelyhez hamarabb megkapta

a kiinduláshoz szükséges információkat. Amikor azután hónapok elteltével megérkezik az egykor izgalmas, érdekes közlemény, már elkésett, túlhaladott a tényanyaga. Nem használható.

Ezért törekszünk lelkiismeretes, pontos, szolgálatkész középkáderek beállítására az információs szolgálatunkba, felsőfoku képesítéssel rendelkező szak-referensek helyett.

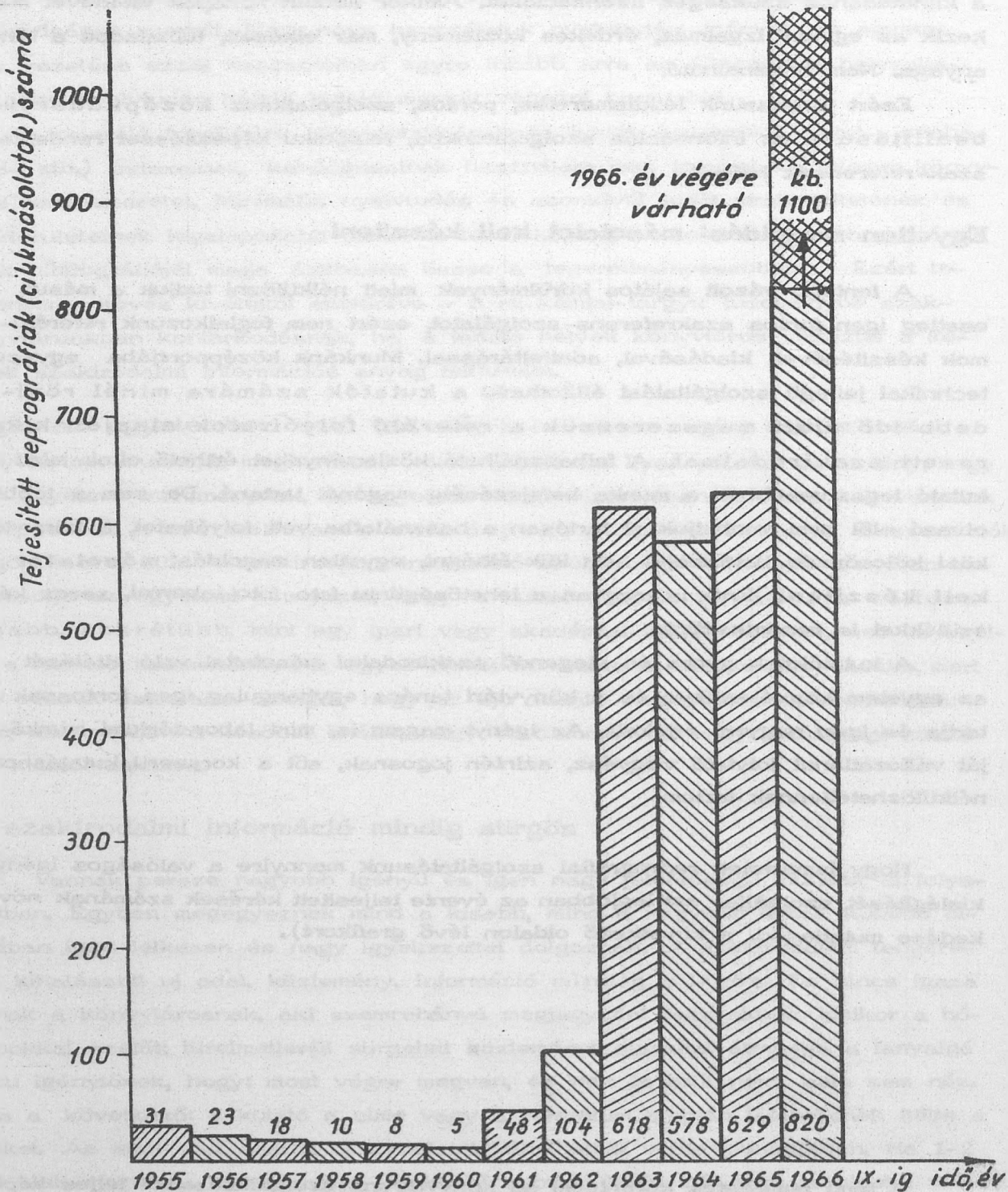
Egyetlen megoldás: másolatot kell készíteni

A fentebb vázolt sajátos körülmények miatt nélkülözni tudjuk a másutt esetleg igen fontos szakreferens-szolgálatot, ezért nem foglalkozunk referátumok készítésével, kiadásával, adatfeltárással. Munkánk középpontjába egyszerű, technikai jellegű szolgáltatást állítottunk: a kutatók számára minél rövidebb idő alatt megszerezzük a referáló folyóiratok alapján kikeresett szakirodalmat. A felhasználható közleményeket érthető okok miatt a kutató legszívesebben a munka befejezéséig magánál tartaná. De sem a többi olvasó elől nem vonhatjuk el tartósan a használatba vett folyóiratot, a könyvtárközi kölcsönzés határidejét sem illik áthágni, egyetlen megoldás: másolatot kell készíteni. Erre is megvan a lehetőségünk: foto-foto-laborral, xerox készülékkel is rendelkezünk.

A kutatóknak gyors és elegendő szakirodalmi másolattal való ellátását az egyetem közvéleménye és a könyvtári tanács egyhangulag igen fontosnak tartja és igen nagyra értékeli. Az igényt magam is, mint laboratóriumi munkáját változatlanul folytató vegyész, szintén jogosnak, sőt a korszerű kutatáshoz nélkülözhetetlennek tartom.

Hogy ismertett reprográfiai szolgáltatásunk mennyire a valóságos igények kielégítését szolgálja, azt legjobban az évente teljesített kérések számának növekedése mutatja. (ld. a következő oldalon lévő grafikont).

A fenti ismertetés korántsem ad könyvtárunk szolgáltatásairól teljes képet. A feladatnak megfelelően igyekeztem a szakirodalmi információs szolgáltatásaink rendszerére szorítkozni.

*Reprográfia - szolgáltatás növekedése
a VVE központi könyvtárban*